

**Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta
Vidzemes reģiona brigādes
Valmieras daļas
VĒSTURES FORMULĀRS**

Adrese: Tērbatas iela 9, Valmiera

Pasta indekss: LV-4201

Fakss: 64233474

Tālr.: 64233477, 64233478

E-pasts: valmiera@vugd.gov.lv

Daļas komandieris pašlaik majors Aigars Pulle

Valmieras ugunsdzēsēju depo, 1937. gada pavasarī

Ugunsdzēsības pirmssākumi Valmierā

Valmieras pilsētas veidošanās vēsture viduslaikos cieši savijās ar Livonijas ordeņa pils iemītnieku dzīvi. Tā atradās pils priekšā, divu upju - Gaujas un Rātsupītes ielokā un bija no ārpasaules norobežota ar bieziem un augstiem akmens nocietinājumu mūriem.

Valmiera bija cieši apbūvēta ar vienkāmu un divkāmu koka ēkām. Starp pilsētnieku namiem un to dārziem atradās dziļš grāvis ar tiltu, ar Rīgas un "Stārķa ligzdas" bastioniem, kas tika izmantoti pilsētas drošībai un aizsardzībai. Jau 17. gadsimta kartēs minētas Bastiones, Jura un Brūveru ielas, tāpat kā centrālā - visos laikos nozīmīgākā - Rīgas iela.

Bieži kara laikā, pirms uzbrukuma pilij, ienaidnieka karapulks nodedzināja pilsētu. Arī vēlāk - Jaunajos laikos Valmierā nereti izcēlās postoši ugunsgrēki. Tiem bija dažādi iemesli - zināmi un vēstures dokumentos noklusēti. Piemēram, 1772. un 1774.gadu ugunsgrēkos nodega gandrīz visa pilsēta. Uguns neskarta palika vienīgi Sv. Sīmaņa baznīca. Vairākkārt ugunsgrēku iemesls bija zibens spēriens. Ir zināms, ka no tiem vismaz trīs reizes aizdegās Sīmaņa baznīcas tornis. Baznīcas rēķinos atrastas ziņas par gadījumu 1698.gadā, kad kāds igauņu kalps Juris uzkāpis tornī un uguni nodzēsis. Par ko viņam no baznīcas kases samaksājuši pusdaleri.

Pilsētas pārvaldei steidzīgi bija jādomā par ugunsdzēsības organizēšanu. Pirmās ziņas par Valmieras pilsētas ugunsdzēsības lietām publicētas 1673.gadā, kad Valmiera piederēja Zviedrijas grāfam Kārlim Uksenšernam. Viņa pārvaldīšanas laikā tika izstrādāti ugunsgrēku dzēšanas pamatnoteikumi.

Katram namniekam lika iegādāties pašus nepieciešamākos ugunsdzēsšanas piederumus.

Noteikumos bija teikts:

„Pret ugunsgrēka nelaimi diviem pilsoņiem kopā jātur vienas "Sturttrepes" ar dzelzs "uguns āķi" un ūdens baļļu un ikkatram jāiegādā ādas ūdens spainis un jātur viens toveris katrā laikā pilns ar ūdeni.

Katrā gada ceturksnī pilsētas vecākajam līdz ar citiem uz to ieceltiem vīriem jāapstaigā pilsētas nami un jāpārļūko skursteņi, ugunskuri un maizes krāsnis, par ko tad jāziņo rātei, kas tad pavēl skādīgās vietas noteiktā laikā izlabot.

Nepaklausīgie jāsoda pēc rātes ieskatiem.

Katra gada 1.maijā rātes atklātā sanāksmē visi likumi un lēmumi jānolasa pilsoņiem, lai neviens, kas izdara pārkāpumu nevarētu teikt, ka viņš likumu nav zinājis."

Neskatoties uz nopietno pieeju ugunsdrošības jautājumiem, 1689.gadā Valmierā atkal izcēlās liels postošs ugunsgrēks, kas stipri izpostīja pilsētnieku īpašumus. Valmierieši bija spiesti mitināties pussagruvušās pils telpās un celt savus namus no jauna.

Tomēr ugunsgrēki pilsētā atkārtojās vēl un vēl.

Pēc kādreizējā Valmieras muižas nomnieka Pētera Bahmaņa sastādītā Valmieras pilsoņu saraksta, kas 1700.gadā bija iesniegts zviedru ģenerālgubernatoram Erikam Dālbergam, var spriest par valmieriešu pārticību vai trūkumu 22 gadus pēc 1689.gada ugunsgrēka: Pilsētā bija minētas tikai 40 dzīvojamās ēkas.

Sarakstā nosaukti četri Valmieras lielākie tirgotāji: Neumanis, Fogelzangs, Kohs un Ruberts, kuri nodarbojās ar lauksaimniecības ražojumu un preču pārdošanu zemniekiem. Neparasti daudz pilsoņu tirgojās ar pašdarinātu vai iepirktu alu un degvīnu.

Kārtējo reizi pilsētas atjaunošanas darbus pārtrauca Ziemeļu karš. 1702.gada 15.augustā Valmieru ieņēma un nodedzināja krievu karaspēks. No karstuma esot izkusis pat baznīcas zvans. Dzīvus palikušos namniekus krievi aizveda gūstā uz Maskavu, no kurienes tie varēja atgriezties tikai pēc miera noslēgšanas 1721.gadā.

Pilsētas un pils teritorijā pēc kara beigām sāka būvēt koka namus ar dakstiņu jumtiem.

Rakstos minēts, ka 1792.gadā Valmierā bija 58 nami, tās priekšpilsētās - 64 dzīvojamās ēkas.

Ir liecības, ka pēc ugunsgrēkiem Sīmaņa baznīcā 1720.g. un 1830.gadā to atjaunoja ar draudzes, pilsētas un namnieku ziedojumiem.

1831.gadā drošības labad baznīcas tornī uzstādīja zibens novadītāju.

1852.gadā Valmiera bija izaugusi jau līdz 81 namam, no tiem - 10 mūra, 71- koka; iedzīvotāju skaits bija sasniedzis 529 personas: 245 vīrieši, 284 sievietes.

Ugunsdzēsēju komandas, ugunsdzēsības inventārs Valmierā

Pēc senāta ukaza 1855.gada 29.jūlijā Valmierā nodibināja ugunsdzēsēju komandas. Ugunsdzēsēju formas tērpi bija sašūti no pelēka auduma, ar zilās krāsas apkakli, atlokiem un sarkanām plecu joslām. Galvā bija 2 mārciņas 91 zolotņiku smagas misiņa kaskas, pie svārkkiem 19 kaula pogas. Izdienējušos apakšvirsniekus ar labu stāju un uzvedību iecēla par brandmeisteriem. Tiem formas tērpā bija zelta treses aproču un apkakles izgreznošanai.

1864.gada Krievijas statistikas materiālos minētas dažas ziņas par Valmieru. Pilsētā bija 12 akmens un 90 koka nami. Tās apgaismošanai vakara stundās izmantoja 50 lukturus. Ugunsdrošības vajadzībām bija iegādātas četras šļircēs, 17 spaiņi, 4 kāpnes un 2 cirvji. Īpaša pilsētas ugunsdzēsēju komanda nav minēta, bet brandmeistera pienākumus izpildīja skursteņslauķis. Bez tam, katrs pilsētas mājas īpašnieks bija atbildīgs par savu ugunsdzēsības inventāru, ar kuru ugunsgrēka gadījumā tam bija jāierodas un jāsniedz palīdzība.

Valmieras savvaļīgo ugunsdzēsēju biedrība, tās pirmā desmitgade

Valmieras brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrību nodibināja 1867.gada septembrī, divus gadus pēc Baltijas gubernu pārvaldes izveidotās pirmās ugunsdzēsēju biedrības Rīgā. Tās pirmais nosaukums bija "Valmieras Savvaļīgo ugunsdzēsēju biedrība". Statūtus parakstīja pirmie - 67 biedri. Pirmajos tās pastāvēšanas gados biedrības bija izteikti vācisks gars un sarunās dominēja vācu valoda. Dibinātāju biedru vidū atrodami tikai daži: 3 - 4 latviski uzvārdi.

Sākotnēji ugunsdzēsēju darbība pilsētas mietpilsoniskajā vienmuļībā ienesa patīkamas pārmaiņas. Ugunsdzēsēji uzreiz ieguva līdzpilsoņu atzinību, par to, ka strādā labu darbu un upurējas sabiedrības labā. Drīz biedrībā radās liels jaunu biedru pieplūdums, jo ikviens pilsonis uzskatīja par goda lietu un pienākumu tajā iestāties. Vēlāk gan daudzi turīgie namnieki un tirgotāji nonāca pie atziņas, ka smagais ugunsdzēsēja darbs grūti savienojams ar smalko aprindu parašām un no biedrības aizgāja. Viņu vietā nāca amatnieki un strādnieki. Biedrība zaudēja vācisko garu un valodu, kļuva latviska.

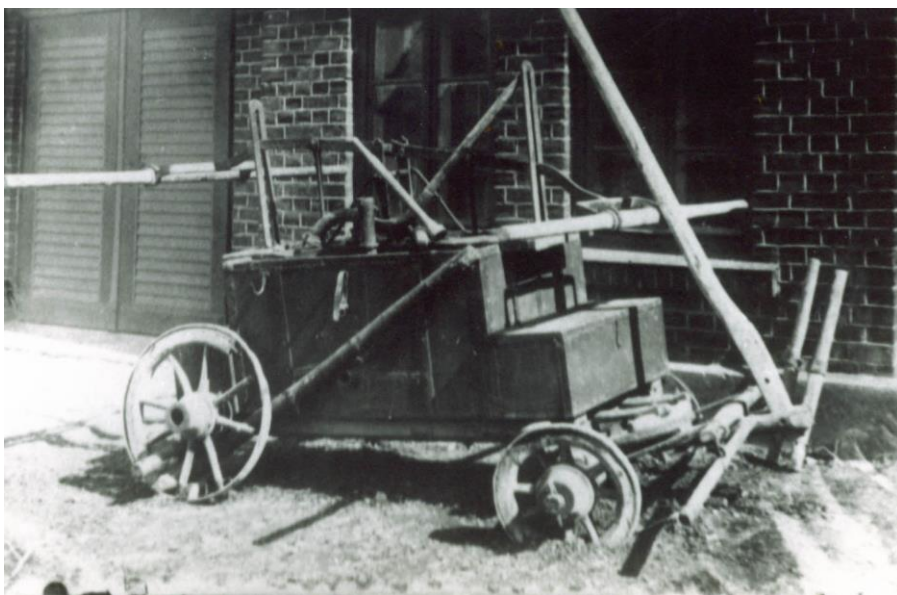

1892.g. BUB 25. gadadienā, fotogrāfs J. Pavlovskis

Biedrības inventārā tūlīt pēc dibināšanas bija viena rokas "šļirce" ar šļūtenēm. Tā bija novietota koka šķūnī uz senā ratslaukuma (tirgus laukuma), vietā, kur patlaban atrodas Valmieras pilsētas pašvaldības un rajona padomes ēka (pārbūvētajā viesnīcas "Tērvete", vēlāk "Gauja" namā). Vēlākos gados dzēšamo ierīču skaits vairojās, 1880.gadā biedrība iegādājās trešo "šļirci", 1910.gadā piekto, bet 1913.gadā jau bija pavisam septiņas „šļirces”.

Valmieras BUB pirmais rokas sūknis

BUB pirmā ugunsdzēsības tehnika

Pirmās rakstītās ziņas atrodamas par Ugunsdzēsēju biedrības koka šķūni, kurš esot nodedzis. Tā vietā uzcēla koka namu ar torni. Tajā Valmieras Ugunsdzēsēju biedrība mitinājās, līdz arī tas krita ugunij par upuri. 1880.gadā vai 1883.gadā ar biedrības biedru un iedzīvotāju saziņotajiem līdzekļiem biedrība uzbūvēja un iesvētīja jauno ugunsdzēsēju depo ar torni, mūra namu, kurš nākošajos gados tika vēl paplašināts un uzlabots.

1892.gadā Valmieras Ugunsdzēsēju biedrība nopirka 32 ½ pēdu garas Ulmas trepes.

Gaujas kreisajā krastā - Pārgaujā tapa arī otra mūra māja sestās „šļircēs” vajadzībām. Ar Pārgaujas iedzīvotāju un Kaugurmuižas īpašnieka finansiālu atbalstu tās celtniecību pabeidza 1910.gadā.

Drīz pēc brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrību nodibināšanas Latvijā izveidoja uguns apdrošināšanas biedrības. 1891.gadā šāda biedrība zināma Arakstē. 1909.gadā dibināta Pārgaujas un Karlovkas savstarpīgo uguns apdrošināšanas biedrība Valmieras pilsētā.

Pirmajos biedrības gados Valmierā ugunsgrēka signālu padeva ar diviem pie rokas nesamiem čuguna lielgabaliem, nepieciešamības gadījumā izšaujot. Viens no tiem vēlāk tika novietots Gaujas krastā atrodošajā Pakalniņa skolas muzejā, netālu no Pasta ēkas, bet 1944.gada postošajā Valmieras ugunsgrēkā līdz ar skolu tas diemžēl gājis bojā.

Vēlāk lielgabala skaņas nomainīja bungu signāls, bet no 1902. gada - signāltaures, kas atradās pie pilsētas valdes nama, Spricmājā pie tirgus laukuma, tiltinieka mājā Pārgaujā, P. Puriņa mājā Rīgas ielā, J. Vikmaņa mājā Dzirnavu ielā, Pasta un telegrāfa kantorī, M.Krimuldena mājā Limbažu ielā u.c. Sākot no 1912.gada biedrībai pastāvējusi īpaša telefona centrāle trauksmes izziņošanai ugunsdzēsējiem, kuru 1919.gadā izpostīja Valmierā ienākošais Igaunijas karaspēks.

1919.gadā Valmieras ugunsdzēsēju biedrībā jau bija 540 biedru - četras Šprices nodaļas, Kāpēju, Pārgaujas un Karlovkas nodaļas, Kārtībnieku, Ūdensvīru nodaļas, kopskaitu kuplināja arī pasīvie biedri. Brīvprātīgās ugunsdzēsēju biedrības 20. gadsimta sākumā dibinājās arī laukos. Zināms, ka jau 1906.gadā izveidojās biedrība Matīšos, kuras sarakstā 1907.gadā ierakstīti vairāk kā 50 biedru.

6. Pārgaujas kolonna, 1907. gadā noorganizējās Valmieras savvaļīgo ugunsdzēsēju biedrības 6. nodaļa, kura 1910. gadā izveidojās par Valmieras Aizgaujas BUB

Valmieras Aizgaujas Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrība

Par Valmieras Aizgaujas BUB dibinātāju var uzskatīt tirgotāju un sabiedrisko darbinieku Pēteri Marovski. Biedrības 1910.gada 23.maija protokolā lasāms, ka P. Marovska kungs uzaicinājis uz apspriedi Valmieras Pārgaujas māju īpašniekus, kuri vienojās ugunsdrošības labā celt jaunu ēku Pārgaujā. Šim nolūkam viņi uzsāka no vietējiem iedzīvotājiem vākt līdzekļus. Biedrības ievērojamāko atbalstītāju vidū minams Kaugurmuižas īpašnieks grāfs Medems, kurš uzdāvināja Pārgaujas namsaimniekiem zemes gabalu, kokmateriālus vairāku simtu rubļu vērtībā un 200 rubļu naudu nama celtniecībai, bet no darba rīkiem šļirci ar šļūtenēm. Biedru līdzdalība ēkas celtniecības darbos bija ļoti aizrautīga: tie, kuriem bija zirgi, bez atlīdzības pieveda būvmateriālus, amatnieki M. Tomsons un P. Priedītis bez samaksas vadīja būvdarbus, kad pietrūka naudas, biedri, solidāri viens pret otru galvodami, aizņēmās naudu pret procentiem no Valmieras Krājaizdevu kases. Tādēļ uz minētā zemes gabala 1910. gadā īsā laikā ugunsdzēsēju mūra nams tika uzcelts. Tajā izvietojās Aizgaujas brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrība.

Aizgaujas BUB biedri (dib 1910.g.) ar rokas šļirci uz ratiņiem, vienjūgā jeb tā saukto 6. šļirci (pirkata 1913.g.) fotogrāfēts domājams 1913. g. pie Kauguru muižas piena noliktavām

Aizgaujas BUB biedri gājienā uz Kauguru vēri, Pārgaujas Ugunsdzēsēju zaļumu svētkos, otrajos vasaras svētkos, 1921. gada 16. Maijs.

Pēc Pirmā pasaules kara un drūmajiem 1918./1919.gada notikumiem 1920. gadā biedrība no jauna bija atguvusies un ar saviem līdzekļiem samaksāja par māju sakrājušos parādus. 1921. gadā tika nodibināta kāpēju komanda.

Pārgaujas namsaimnieku sen lolotā cerība, iegūt patstāvību, apstiprinājās, kad namsaimnieku apvienība pieņēma 1923.gada 19.jūlijā apstiprinātos

Ugunsdzēsēju normālstatūtus. 1924.gadā šīs (sestās) nodaļas biedri atdalījās no Valmieras brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības, nodibinot atsevišķu pastāvīgu Aizgaujas brīvprātīgo biedrību. Statūtus parakstīja Līcis, Eglītis, Millers un Tomsons. Jaundibinātās biedrības rīcībā pārgāja 6 nodaļas ēka un inventārs. Drīzumā tā iegādājās jaunu motoršļirci, par ko samaksāja 5000 latus.

Aizgaujas BUB 1930.gadā plaši atzīmēja savu divdesmito gadadienu, kurā tika svinīgi pasniegts biedrības jaunais karogs.

1934.gadā Kauguru vēri biedrība rīkoja plašu koncertu - balli un puķu galdu, svēšanos, pudeļu sviešanu un pilnu bufeti. Pirms tam biedrības biedri un atbalstītāji devās gājienā no pilsētas Pārgaujas "Špricmājas" uz Kauguru vēri. Ballē pilnā sastāvā kapelmeistara Nicova vadībā spēlēja 8. Daugavpils kājnieku pulka orķestris. Kungiem ieejas maksa bija Ls 0.50, dāmām un kareivjiem Ls 0.40, bērniem līdz 10 gadiem vecāku pavadībā - ieeja brīva. Sarīkojuma ienākumus vāca, lai varētu iegādāties jaunas motoršļirces un citu modernu tehniku.

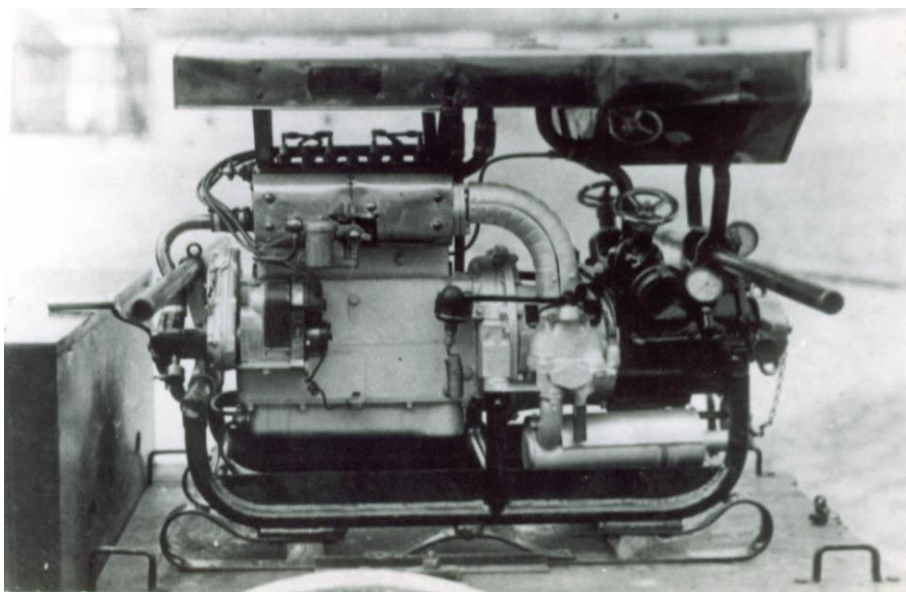
Aizgaujas biedrība patstāvīgi darbojās līdz 1935.gadam, kad to likvidēja un pievienoja atpakaļ Valmieras brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrībai.

Pie Valmieras dzelzceļa stacijas, tagadējā Stacijas ielā - 6 atrodas nams, kas pirms 2. pasaules kara arī bija celts ugunsdzēsībai. Sākot no 90. gadiem šajā ēkā atrodas privāta tirgotava „HIPO”, pēckara gados tas bija dzelzceļa kultūras nams, kurā rādīja kino un notika balles, kurās dažas iebraucējas, cittautietes, lustīgi dancoja Latvijā iegādātos skaistos špicainos...naktskreklos.

Valmieras brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrība Pirmās Neatkarīgās Latvijas laikā

Iecere izveidot visu Latvijas BUB vadošo institūciju radās 1918.gadā. Atkārtoti jautājums tika aktualizēts I Latvijas ugunsdzēsēju kongresā, kas notika 1921.gada maijā. 76 BUB pārstāvji no visas Latvijas lēma par Latvijas ugunsdzēsēju biedrību un organizāciju savienības (LUS) dibināšanu. Par pirmo LUS padomes priekšsēdētāju kļuva valmierietis A. Pētersons.

Valmierai attīstoties un paplašinoties, pieauga ugunsgrēku bīstamības iespējamība. Rokas "šļircēs" bija jānomaina ar modernākām -darbināmām ar motoru. 1926.gadā, 60 gadus pēc biedrības dibināšanas, Valmieras BUB iegādājās savu pirmo motoršļirci - ūdensmucu laikmets bija beidzies. Pilsētas centrā pie Valterkalniņa notika tās pārbaude. Pie Sīmaņa baznīcas torņa izmēģināja augstuma spiedienu. Ar vienu strūklu ūdens aizsniedza tornī uzstādīto gaili. Vienlaicīgi ugunsdzēsēji turpināja izmantot četras rokas šļirces, dažādu veidu trepes, ķekšus, cirvjus un citus glābšanas rīkus. Depo telpās stāvēja vairākas pastāvīgi ar ūdeni piepildītas ūdens mucas.

1926.gadā iegādātā biedrības pirmā motoršļirce.

BUB pirmās motoršļirces nodošana lietošanā, 1926.gadā.

BUB pirmās motoršļirces nodošana lietošanā, 1926. gadā

Stobreži: Dukulis un Enne izmēģina pirmo motoršļirci 1926. gadā pie Valterkalniņa

Valmieras ugunsdzēsēju parāde Valmieras tirgus laukumā pie vecā rātsnamā 30. to g. 2. p.

Valmieras BUB biedrs J. Matulis, 1929.g.

Valmieras aizgaujas brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības karoga iesvētīšanas un 20 gadu pastāvēšanas svinības, 1930.g., fotogrāfs A. Vītols

Valmieras BUB ugunsdzēsēji, fotogrāfs A.Vītols, 20.gs.30 gadi

Valmieras BUB 20.gs.30. gados. Priekšnieks Steikmanis

Valmieras Aizgaujas BUB karogs un tā nesējs, A.Vītola foto, 20.gs.30.gadi

Ilggadīgs Valmieras BUB biedrs ugunsdzēsējs Bērziņš, 1920.to gadu beigās, foto A. Vītols Valmierā

1925.gadā pilsētā ierīkoja elektrisko zvanu sistēmu ar 9 zvaniem. Par ugunsgrēku varēja paziņot pa telefonu, zvanot pilsētas sekretāram Veidem, kurš pēc tam steidzās uz 100 metrus attālo depo un iedarbināja zvanu sistēmu. Tie, kam bija mājās zvani, steidzās uz depo, pa ceļam pūzdami taures.

Ugunsdzēsēju darbs bija dzīvību apdraudošs un ļoti bīstams, tādēļ 1923.gadā pie Valmieras BUB noorganizēja bērnu un palīdzības kasi.

Lai palīdzētu Latvijas Ugunsdzēsēju biedrību un Organizācijas savienībai, tai skaitā arī Valmieras BUB biedriem, risināt finansiālos jautājumus, 1925.gadā pie LUS nodibināja savstarpējo kredītsabiedrību. Katrs tās biedrs skaidrā naudā maksāja 10% no kredīta, tādējādi izveidojot kredītbiedrības līdzekļus. LUS risināja vēl citu svarīgu jautājumu - BUB vadošo virsnieku sastāva apmācību organizēšanu. Sākot no 1925.gada, kad uz kursiem devās 71 darbinieks no visām Latvijas BUB, apmācību 3 - 4 dienu kursi tika rīkoti regulāri ik gadus, bet kopš 1930. gada divas reizes gadā. Apmācību programmā bija ugunsdzēsības vēstures lekcijas, ūdens apgāde, praktiskās nodarbības rīku un šļūteņu apkopē,

kāpšanā, glābšanas paņēmienos, dzēšanas tehnikā, sanitārajā apmācībā, ķīmijā, frontes un ierindas mācībā.

LUS pieņēma vienotus noteikumus teātru un izrīkojumu apmeklētājiem, ugunsdzēsēju bērņu fondiem, ugunsdzēsēju namu un BUB biedru dienesta noteikumus. Tajos teikts, ka ikviens BUB biedrs tajā iestājoties samaksā iestāšanās un biedru naudu, kā arī iemaksu bērņu fondā, pretī saņem LUS krūšu nozīmi, biedrības statūtus, bērņu fonda un dienesta noteikumu grāmatiņu. Par uzcītīgi un kārtīgi nokalpotiem 5 gadiem biedrus varēja apbalvot ar nozīmēm „Par centību”. Pēc nokalpotiem 10 gadiem varēja saņemt LUS nozīmi „Par cītību”.

1927.gada likums par apdrošināšanu uz brīvprātīgajiem ugunsdzēsējiem neattiecās, bet 1932.gada likuma papildinājumos brīvprātīgie tika iekļauti. Arī viņiem bija tiesības saņemt atlīdzību darba spēju zaudējuma un traumu gadījumos. Piemēram, ja, dzēšot ugunsgrēku, ugunsdzēsējs bija zaudējis dzīvību, apdrošināšanas atlīdzību saņēma viņa ģimene. 1938.gadā LUS nodibināja ugunsdzēsēju apdrošināšanas fondu.

Kā atzinību par ugunsdzēsēju devumu pilsētai 1926.gadā Valmieras pilsētas valde atļāva biedrības biedriem uz formas uzplečiem nēsāt pilsētas ģerboņa attēlu. Formas nēsāšana bija atļauta ugunsgrēku, bērņu, parādes, skates, apmācības un citu dienesta pienākumu pildīšanas gadījumos. Stingri aizliegts bija formu, rokas saiti vai cepuri aizdot kādam, kas nebija BUB biedrs.

Pirmo ugunsdzēsības automašīnu ar motoru, darbināmās dzēšamās ierīces pārvadāšanai, Valmieras BUB iegādājās 1929., otro - 1932.gadā.

1930.gadā biedrības valde pieņēma jaunu signalizācijas sistēmu, kurā pilsēta bija sadalīta 5 rajonos. 1931.gadā pie pilsētas apgaismošanas tīkla vadiem izbūvēja elektrisko zvanu signalizāciju, kas darbojās līdz pat četrdesmitajiem gadiem.

1932.gadā biedrība iegādājās otro motoršļirci un 1933.gadā tehnikas parku papildināja pirmā hidropults. Šļūteņu kopgarums 1937.gadā jau bija 1622 metri. Trešo motorsūkni, pārnēsājamu uz muguras, kas bija domāts mazāku ugunsgrēku dzēšanai, ar 200 litru ūdensdošanas jaudu minūtē, nopirka 1939.gadā. Gadu vēlāk pilsētas vecākais R. Gredzens biedrības 74.gada svētkos saņēma ceturto motoršļirci.

Tradicionāli ugunsdzēsēju tehniku 20. gadsimta 20. - 30. gados papildināja ienākumi no Valmieras BUB rīkotajiem, bazāriem, ballēm, ikgadējiem pilsētas valdes un iedzīvotāju ziedojumiem.

1932.gadā pie Valmieras BUB noorganizēja "Dāmu komiteju", kuras uzdevums bija palīdzēt rīkot biedrības sarīkojumus. Komitejā iestājās 25 biedres,

par priekšnieci kļuva Zelma Kalniņa. Komitejas dāmas vāca ziedojumus, organizēja loterijas, teātra izrādes un saviesīgus vakarus. Viņas rūpējās par telpu izdaiļošanu, mājīgu atmosfēru un viesu priekšzīmīgu uzņemšanu. Viņu pienākumos ietilpa ugunsdzēsības ideju izplatīšana, saimniecisko un organizācijas kultūras pasākumu sekmēšana. 1935.gada 28.marta dāmu komitejas gada pārskatā par iepriekšējā gadā paveikto minētas 12 sasauktās valdes sēdes, 12 apspriedes, sarīkoti 9 izrikojumi, ieskaitot gada svētkus, divreiz notikusi ziedojumu vākšana. Dāmas aktīvi piedalījās Ministru prezidenta K. Ulmaņa sagaidīšanas organizēšanā: 20 biedrenes vija vītnes, bez tam tieši dāmu komiteja jaunajam ugunsdzēsēju auto uzdāvināja zvanu. Dāmu komitejā, (priekšiece) A.Muceniece, aktīvi darbojās 40 biedrenes, 37 bija tā saucamās pasīvās biedrenes.

Vietējā sabiedrībā ļoti populāri un gaidīti allaž bija ugunsdzēsēju svētki, kuri deva biedrībai zināmu peļņu - jaunu rīku iegādei, depo remontam, kā arī palielināja ugunsdzēsēju biedru skaitu. 1934.gadā biedrība iegādājās otru automašīnu.

1933.gadā, pasākumu organizēšanai un parka ierīkošanai, Valmieras ugunsdzēsējiem piešķīra 3,4 ha lielu meža gabalu Stāvajos krastos. Jau 1935.gada 14.jūlijā notika Ugunsdzēsēju parka atklāšanas svētki. Bija paveikts liels darbs - iestādīti dažādi košuma stādi, iekārtoti celiņi, uzbūvēts tiltiņš pāri gravai un izveidots deju laukums. Apkārt parkam uzcēla sētu. 1940.gadā parkā svinīgi atklāja paviljonu.

Neatņemama svētku sastāvdaļa bija mūzika, tādēļ Valmieras BUB 1935.gadā dibināja savu pūtēju orķestri 15 vīru sastāvā.

1935.gadā Valmieras brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrība apvienojās ar Aizgaujas brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrību vienā organizācijā ar nosaukumu "Valmieras brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrība".

Arvien lielāka uzmanība valsts mērogā tika pievērsta ugunsdzēsēju apmācībai. 1933.gadā Rīgā LUS telpās sākās pirmie brīvprātīgo ugunsdzēsēju virsnieku pārbaudes kursi. Kopš 1934.gada valsts budžetā tika iedalīti līdzekļi, kas deva iespēju tehniski sagatavot ugunsdzēsības vadošos virsniekus un piešķirt pabalstus organizācijām, kam klājās grūtāk. Ar Sarkanā Krusta atbalstu tika sarīkoti sanitārie kursi. 30.gados būt ugunsdzēsējam un nēsāt formu bija liels gods.

Valmieras ugunsdzēsēju depo atrašanās vieta pilsētas centrālajā laukumā, kurš vienlaicīgi bija arī pilsētas tirgus laukums, bija nozīmīga, tomēr ļoti apgrūtinoša. Pat lielajās tirgus dienās daļa laukuma bija jāatstāj brīva, ugunsdzēsēju automobiļu izbaukšanai ugunsgrēka gadījumos. Pilsētas

pašvaldība grozīja pilsētas apbūves plānu un nolēma izbūvēt jauno tirgus laukumu pilsētas pašvaldībai piederošajā 1921. un 1926.gadā pievienotajā Valmiermižas zemē aiz Dzirnavu ezeriņa, bet ugunsdzēsēju depo pārvietot uz citu vietu. No 1936.gada, pakāpeniski to izbūvējot, jaunais tirgus laukums tika atvērts Tērbatas ielā - tagadējā atrašanās vietā.

1938.gada 11.septembrī pilsētas valde, sadarbojoties ar ugunsdzēsēju biedrību, lika pamatakmeni jaunajam depo, zīmīgi, ka atkal netālu no jaunā pilsētas tirgus laukuma. Svinībās dziedāja biedrības vīru koris. Pēc inženiera Stakles projekta ar biedrības pūlēm un pilsētas atbalstu, kā arī atsaucīgo iedzīvotāju ziedojumiem, jaunais ugunsdzēsēju depo Tērbatas ielā tika uzcelts. Būve izmaksāja Ls 81000. Tur padomju laikā atradās Iekšlietu ministrijas ugunsdzēsības komanda, kā arī pilsētas atbalstītā ugunsdzēsēju komanda un rajona BUB pārvalde.

Veco, 1883.gadā būvēto, depo Valmieras pilsētas rātslaukumā noplēsa 1939.gadā. No 1939.gada 11.oktobra Valmieras pilsētas sēdes protokola Nr. 1: "Pilsētas valde vienbalsīgi nolemj izslēgt no pilsētas pašvaldības īpašumu sarakstiem un bilances ugunsdzēsības ierīču un lietu noliktavu vecā tirgus laukuma sakarā ar šīs savas uzdevumam nepiemērotas ēkas nojaukšanu, atbrīvojot laukumu jaunbūvējamajai viesnīcai un publisko ateju vecā tirgus laukumā, kā nevajadzīgu tirgus pārceļšanas dēļ un nepiemērotu apkārtnei".

Kārlienā degšana, pie Stacijas Valmierā, 1934. g. 19. aprīlī

Valmieras Aizgaujas BUB biedru grupas uzņēmums pie spricmājas vārtiem ar biedrības karogu, domājams uz biedrības 25. g. darbības atceres svētkiem, 1935.g.

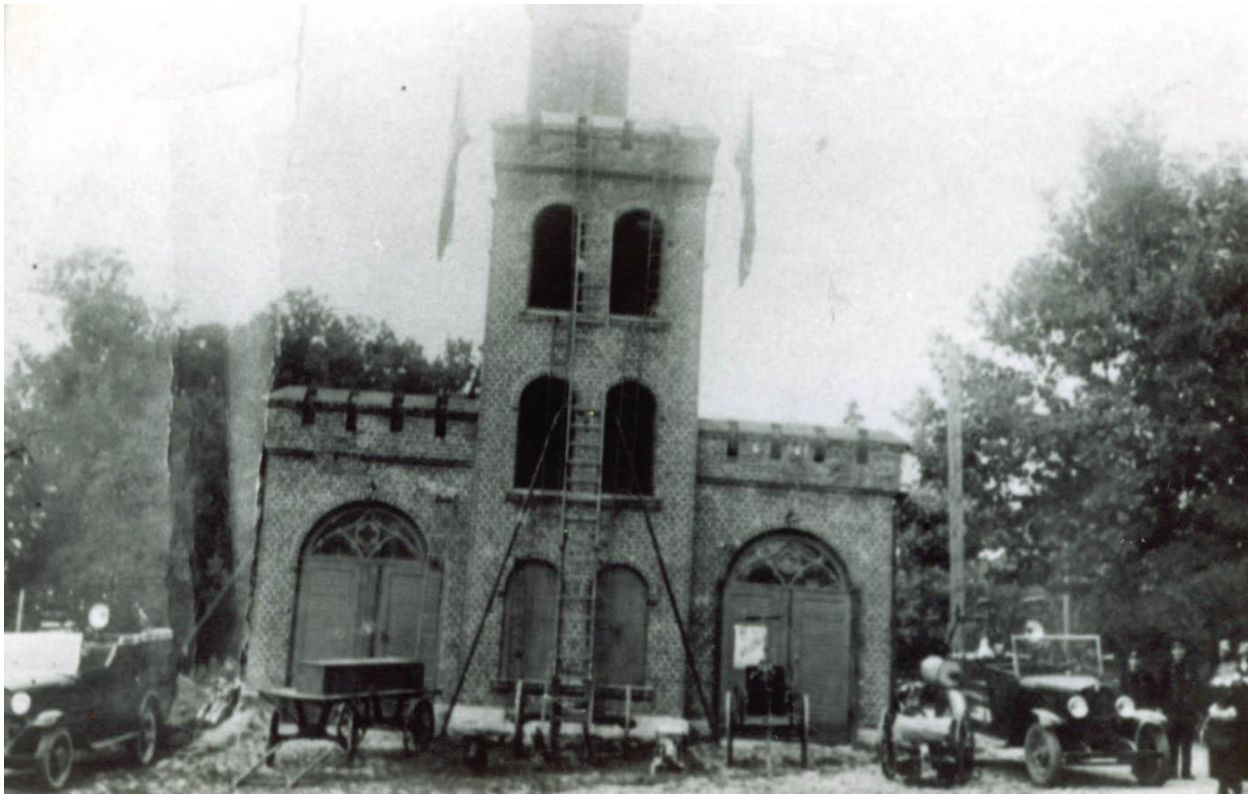
Valmieras BUB, 1936.g., foto Vektors

Valmieras ugunsdzēsēju biedrības karoga iesvētības svinības, rātslaukumā, pa kr. vidū pils.
pr. J.Ruģēns, karogu saņem BUB priekšnieks Kalniņš, 1936.g.

Valmieras pilsētas galva Ruģēns sasveicinās ar BUB priekšnieku Pētrsonu un apr. priekšnieku
Prāuliņu, 1937.g. Ugunsdzēsēju depo likvidēja 1939.g.

Valmieras BUB pie Sīmaņa baznīcas dienu pirms nojaukšanas ar toreizējo komandas tehniku, 1939.gada 16.augustā

Valmieras BUB 70 gadu jubilejas svinības, 1937. g.

Valmieras ugunsdzēsēji tirgus laukumā pie "Spricmājas", 1937. g. BUB 70 g. jubilejas laikā

Jaunā kara pasniegšana Valmieras brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrībai viņas 70 gadu jubilejā.

Valmieras BUB 70 gadu jubilejas un karoga pasniegšanas svinībās, 1937. g. 1. augustā, parāde rātslaukumā.

Valmieras BUB depo ēka pirms nojaukšanas, 1939.g.

Valmieras BUB Karogs

1924. gada izdotajā Latvijas ugunsdzēsēju iekārtas aprakstītajā reglamentā stāstīts par organizācijas vadīšanu, apmācībām, kārtību svinībās, skatēs, kā arī par simboliem: "Par karoga nesēju ieceļ nopelnu bagātu jeb ar augstāku ugunsdzēsēju goda zīmi apbalvotu ugunsdzēsēju. ...Tas ir organizācijas svētums, kas pulcina un vieno ugunsdzēsēju saimi visos svinīgos gadījumos. Tas atgādina un neļauj aizmirst tos, kas jau mūžībā. Karogs katram ugunsdzēsējam liek atminēties doto solījumu un neļauj aizmirst, ka tas stāties ugunsdzēsēju rindās, lai strādātu kopēju darbu par svētību valstij un līdzpilsoņiem".

Valmieras BUB karogs ir bijis vienotības simbols kopš ugunsdzēsēju biedrības dibināšanas. Sākotnēji karogs tika darināts no vienkāršas drēbes bez jebkādiem uzrakstiem. 1880. gadā biedrības gada svētkiem uzšūva jaunu karogu, kas tika lietots līdz pat 1930. gadam.

Valmieras BUB karoga kātā līdz 20. gs. 50. gadiem bija saglabājušās 135 piemiņas naglas un žetoni no Tērbatas, Rēveles, Veru un citām ugunsdzēsēju biedrībām. 1936. vai 1937. gadā pilsētas valde biedrībai par ilgo, pašizliedzīgo darbu dāvināja jaunu karogu, kura kātā bija 18 piemiņas zīmes. Pašlaik vēsturiskais karoga kāts glabājas Valmieras BUB, diemžēl vērtīgākās sudraba naglas 1940. gadā un arī vēlāk tika no tā izlaupītas un aizgāja zudībā.

Valmieras BUB dežūrkomanda 1940. g.

Valmieras BUB 1940. g. 15. septembrī,
73. gadu svinībās jauno biedru uzņemšana.

Valmieras apriņķa, rajona brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības darbība

1944.gadā vasarā Valmieru sāka skart Padomju Armijas aviācijas uzlidojumi. Galvenokārt bombardēti tika stratēģiskie objekti - dzelzceļa stacija un no tās netālu esošās noliktavas. Septembra sākumā kaujas jau risinājās Valmieras pievārtē. Daudzi valmierieši, baidoties no atkārtotas padomju okupācijas, devās bēgļu gaitās.

1944.gada 23.septembrī vācu okupācijas režīmu nomainīja padomju vara. Valmiera tika sagrauta postošā ugunsgrēkā. Pilsētas senais administratīvais un sabiedriskais centrs gulēja drupās. Nopostīts bija tilts pār Gauju, kas savienoja abas pilsētas daļas un arī dzelzceļa stacija. Daļēji izpostīts bija pilsētas kanalizācijas un ūdensvada tīkls.

Līdz ar pilsētas centra nodedzināšanu valmierieši bija zaudējuši ievērojamu skaitu darba vietu. Apmēram 50% dzīvojamās platības bija gājusi bojā. Vēlākais Valmieras BUB ilggadējais priekšsēdētājs Jānis Gulbis, kurš tajā laikā, puika būdams, dzīvojis Limbažos, savām acīm redzējis Valmieras ugunsgrēka baiso atblāzmu. Kara rezultātā Valmiera zaudēja arī lielu skaitu iedzīvotāju, daudzi no kuriem vēlāk izklīda bēgļu gaitās pa visu pasauli.

Sākās jauns Padomju okupācijas periods, kas ilga gandrīz piecdesmit gadus. 1944.gada 27.septembrī Valmieras BUB biedri sapulcējās, lai pilsētā uzsāktu diennakts dežūras. BUB biedri bija paslēpuši un izglābuši trīs motoršļirces un vērtīgākos dokumentus. 29.septembrī no brīvprātīgajiem ugunsdzēsējiem sāka formēt pilsētas algoto ugunsdzēsēju komandu.

1944.gada rudenī tika likti pamati Valmieras apriņķa ugunsdzēsēju komandai. Pirmo profesionālo ugunsdzēsēju rindās jāmin N. Krauklis, M.

Kreicbergs, J. Grīnliņš, J. Veikšāns, M. Indriksons, A. Putniņš, J. Matulis. Turpmāk ugunsdzēsības sardzē stājās brīvprātīgie un profesionālie ugunsdzēsēji viens otram blakus.

Gadskārtējiem ugunsdzēsēju svētkiem par godu 1948. gada 31. martā komanda pārbaudīja savas kaujas spējas savstarpējās sacensībās starp sardzēm un individuāli starp ugunsdzēsējiem.

Tika uzsākts iedzīvotāju izglītošanas darbs ugunsdzēsības jautājumos. Profilaktikas instruktors J. Matulis informēja Valmieras rajona laikrakstu "Liesma", ka kopš 1944. gada rudens Valmieras ugunsdzēsēju komandas darbinieki izdarījuši 9880 profilaktiskās apskates un snieguši uzņēmumu vadītājiem, kā arī pārējiem iedzīvotājiem norādījumus par ugunsdrošības noteikumu ievērošanu.

1946. gadā Valmieras BUB biedru skaits jau bija pārsniedzis 150. 1946. gada 29.decembra Valmieras rajona avīzē "Liesma" rakstīts : "Rosīgi norit ugunsdzēsēju apmācības, tādējādi veidojot jaunus ugunsdzēsēju kadrus, kas vajadzības gadījumā spēs sekmīgi sadarboties ar valsts algoto komandu. Ar valsts atbalstu biedrība ieguvusi 2 automašīnas. Tāpat veikti nepieciešamie pārbūves darbi depo telpu ierīkošanai. Tuvākā laikā tiks iekārtota arī elektriskā signalizācija."

Lai vairotu biedrības materiālos līdzekļus, 1946. gada 29.decembrī Valmieras dramatiskā teātra telpās notika teātra izrāde - R. Blaumaņa "Pazudušais dēls", kuru iestudējusi Rūjienas BUB dramatiskā kopa.

1947.gadā Pārgaujas depo tornī ierīkoja sirēnu ugunsgrēka trauksmes izziņošanai.

1947.gada 6.marta LK(b)P apriņķa komitejas biroja un apriņķa izpildkomitejas apvienotajā sēdē, aplūkojot jautājumu par ugunsdrošības stāvokli apriņķī, tika konstatēts, ka, piemēram, Burtnieku, Salacas, Duntē, Viļķenes un vēl dažu citu pagastu izpildkomitejas pavisam nepiegriež vērību pagastu BUB organizēšanai. IeM valsts ugunsdrošības inspekcijai tika dots aizrādījums, ka tai turpmāk jāspēr stingrāki soļi cīņā pret ugunsdrošības noteikumu pārkāpējiem (uzņēmumos un iestādēs) un jāuzlabo darbs apriņķa BUB organizēšanā un apmācību izvešanā.

1947.gadā 28. martā ar republikas BUB lēmumu Valmieras BUB pārveidoja par Valmieras apriņķa, (vēlāk rajona BUB). Tajā tika iekļautas sešas, BUB apriņķī darbojošās biedrības, to skaitā Matīšu, Dikļu un Rencēnu un 23 pagastu BUK.

1948.gadā BUB inventārā bija 11 automašīnas, 8 motorsūkņi, 61 rokas sūknis, 18 hidropultis.

1950.gadā Valmieras BUB īpašumu skaitā bija arī parka paviljons Svētozolu (tagad Daliņa) ielā Nr. 8, depo Straumes ielā Nr. 2 un depo garāža Kauguru ielā Nr. 1/3.

Lai iegūtu papildus ienākumus ugunsdzēsības sekmīgai darbībai, Valmieras apriņķa BUB īpašumā darbojās mehāniskā darbnīca, veltuve - krāsotava, impregnēšanas cehs un adītava.

1951.gadā Valmieras rajona Brīvprātīgās ugunsdzēsēju biedrības darbību augsti novērtēja Latvijas PSR Iekšlietu ministrija, piešķirot tai ceļojošo Sarkano Karogu. Bez tam biedrība dāvanā saņēma divus motorsūkņus, goda rakstus un naudas prēmijas. Savukārt Pilsētas Ugunsdzēsēju komandai piešķīra jaunu ugunsdzēsības automašīnu MPG-6. 11. martā notikušajā Valmieras BUB konferencē, tās priekšnieka Lāča runā, galvenais akcents tika likts uz profilaktisko darbu, kas izglītotu cilvēkus un pasargātu dzīvojamās un sabiedriskās ēkas no varbūtējiem ugunsgrēkiem. Darba uzlabošanai biedrība rīkoja 10 dienu ilgu semināru ugunsdzēsēju kvalifikācijas celšanai. Arī vietējā avīzē „Liesma” tika ievietotas profilaktiska rakstura publikācijas, pievēršot lielāku cilvēku uzmanību ugunsdrošības jautājumiem, skaidrojot ugunsgrēka izcelšanās galvenos avotus: bojātas apkures ierīces, netīriti dūmvadi. Tika rakstīts par ugunsdzēsības inventāra izvietošānu pie sabiedriskām ēkām un darba vietām, evakuācijas plāniem, zibensnovedējiem, ugunsdrošības noteikumu ievērošanu. Lai noskaidrotu gatavību ugunsdzēsības darbam, katru gadu tika rīkotas lauku ugunsdzēsības kopu sacensības. Tā, piemēram, 1953. gada Latvijas PSR sacensībās pirmo vietu ieguva Valmieras rajona arteļa „Zelta Druva” komanda, par to no Iekšlietu ministrijas iegūstot 2000 rubļu naudas prēmiju un I pakāpes Goda rakstu.

Valmieras apr. BUB 80 gadu svētkos parāde

Valmieras Pārgaujas ugunsdzēsēju kantoris, 1948. g.

Valmieras pilsētas BUB 1948. g. No kreisās: Voldemārs Zvirbulis, Breis un Jānis Matulis

Valmieras BUB biedri pie automašīnas, 1952. g., priekšnieks Semenovs

Valmieras pilsētas ugunsdzēsēju komandas uzaicinājuma svarīgākie pasākumi 1954. gada pavasarī, kas jāveic visiem rūpniecības un citu uzņēmumu vadītājiem, kā arī namu pārvaldniekiem bija:

1. Iztīrīt teritorijas un pagalmus no sausas zāles, lūžņiem, un viegli uzliesmojošiem materiāliem.

2. Nodrošināt objektus ar ugunsdzēsības līdzekļiem: mucas ar ūdeni 200 l tilpuma un spaiņus pie tām, 0,5 kbm kastes ar smiltīm un lāpstām, rokas dzēšamos aparātus „Bogatir” Nr. 3, pieslienamas kāpnes un ķekšus.

3. Izremontēt visas apkures ierīces un nodrošināt tās ar attiecīgām ugunsdrošām atstarpēm no koku konstrukcijām.

4. Pēc ikkatrēm diviem mēnešiem iztīrīt sodrējus no apkures ierīcēm un dūmeņiem. Skursteņus nobalsināt vai apmest.

Neatstāt bērņus bez uzraudzības.

Vairāk kā 30 gadus no 1963. - 1994. gadam Valmieras rajona Brīvprātīgo Ugunsdzēsēju biedrības darbu vadīja Jānis Gulbis. Ugunsdzēsības biedrība strādāja 9 - 10 dažādos virzienos, sākot no ugunsdzēsības tehnikas apkopes un remonta, aprīkojuma sagatavošanas ugunsdzēsības uzraudzības darba pār visām iestādēm, uzņēmumiem, ciema padomēm, privātām iedzīvotāju mājām, zibensnovedēju gatavošanai un uzstādīšanai, „bogatieru” pildīšanai ar ugunsdzēsības līdzekļiem, līdz pat ugunsdrošā krāsojuma uzlikšanai koka konstrukcijām un izbraukšanām uz ugunsgrēka vietām.

Biedrības mehāniskās darbnīcas, kur remontēja tehniku, iesēja šļūtenes un citus darbus bija aiz Pārgaujas Depo ēkas. Šļūtenes sākumā tika atvesta milzīgos ruļļos, tad tās vajadzēja sagarināt un iesiet, lai būtu noderīgas dzēšanai. Sākumā 50. - 60. gados specializētu ugunsdzēsības automašīnu nebija. Tie bija pārbūvēti, pielāgoti ugunsdzēsēju vajadzībām, aprīkoti ar vācu ražojuma sūkņiem padomju armijas smagie auto nokrāsoti sarkanā krāsā.

Vēlākos gados pēc specializētā ugunsdzēsēju transporta, ar Rīgas balzāmu un šprotēm apbruņojušies, biedrības sagādnieki brauca uz Maskavas rūpnīcu. Cītīga darba rezultātā Valmieras rajona brīvprātīgie ugunsdzēsēji 70. - 80. gados bija vieni no vislabāk apgādātajiem ar transportu - 22 mašīnas - visā Latvijas PSR.

Valmieras BUB sacensības, J. Matulis izdala ugunsdzēsamos aparātus, 1960./70. gadi

Valmieras BUB 100.g. jubilejā parādes gājiens 1967.g. oktobris

1967.gada 14.oktobrī ar svinīgo sēdi, biedru godināšanu, krāšņu gājienu cauri pilsētai, koncertu, izstādi un ugunsdzēsības tehnikas demonstrēšanu Valmieras rajona BUB plaši svinēja savu 100 gadu jubileju.

1967.gadā Valmieras rajona BUB darbojas 5222 biedri, kas bija sadalīti 118 komandās. To rīcībā bija 18 ugunsdzēsības mašīnas un 83 motorsūkņi. Cisternas padomju gados ražotajām mašīnām bija mazas, tādēļ ugunsdzēsēju taktika ugunsgrēka laikā bija pēc iespējami tuvāk negadījuma vietai atrast ūdens krātuvi, grāvi, aku un uzstādīt pie tās motorsūkni, ūdens iegūšanai. Visilgāk lietoja Vācijā ražotos M 600 sūkņus.

Katrā rajonā bija izveidota Valsts ugunsdzēsības uzraudzības inspekcija, kuras galvenie uzdevumi bija profilaktiskais darbs, piedalīšanās ugunsdzēsības darbos, izmeklējot un atklājot ugunsgrēku izcelšanās cēloņus, kā arī vispārējā atbildība par ugunsdrošības stāvokli rajonā. Līdz 1968. gadam inspekcija bija pakļauta Ugunsdzēsības pārvaldei Rīgā, vēlāk ugunsdzēsības nodaļu pārveda Valmieras rajona Iekšlietu daļas pakļautībā. Sākumā tās priekšnieks bija Vladimirs Malihs. Inspektori nēsāja armijas formu, piedalījās milicijas dežūrās. Tas bija līdz pat 90. gadu sākumam. Vecākais inspektors Benno Ferders inspekcijā sāka strādāt 1967. gada 3. maijā kā inspektora palīgs, no augusta kā inspektors Valmieras mēbeļu kombināta Rūjienas mēbeļu cehā. Lai strādātu šo atbildīgo, nereti psiholoģiskas spriedzes pilno darbu, Ferderam bija jāiegūst atbilstoša izglītība. Vispirms viņš pabeidza speciālos kursus Rīgā, pēc tam četrgadīgo Ugunsdzēsības tehnisko skolu Ļeņingradā.

Profilakses darbam padomju gados pievērsa īpaši lielu vērību. Tā, piemēram, 1974. gadā visā Valmieras rajonā tika izvērsta kampaņa par vispārēju apmācību ugunsdrošības jautājumos. Obligāti iedzīvotājiem bija jāpiedalās visās darba un dzīves vietās, jāizlasa ugunsdrošības noteikumi, jāiepazīstas ar instrukcijām un jāparakstās. B. Ferders atceras, ka inspekcijas telpa bija stāvgrūdām pilna ar „papīru kalniem”. Bet rezultāts bija necerēti labs. Nākošajā, 1975. gadā Valmieras rajonā tikai 12 ugunsgrēki (parasti 26-36) un zaudējumi tautsaimniecībai tikai par 9 tūkstošiem rubļu (parasti, 70 tūkstoši) un rezultātā - pirmā vieta republikā.

Rajona inspekcijas nodaļā līdz 1980.gadiem bija trīs darbinieki: Fjodors Piskunovs, Vladimirs Malihs un Benno Ferders. 1987.gadā aizdegās Ugunsdzēsības iekārtas rūpnīcas garderobes. Dzēšanu vadīja Valērijs Sitņikovs. Pēc tam no Rīgas bija pārbaude, kura atzinīgi novērtēja dzēšanas darbu, bet divainā kārtā tūlīt pēc tam vietējās instances rūpnīcas direktoram un inspektoram Sitņikovam izteica rājienu. Vienlaicīgi Burtņieku kolhozā bija ugunsgrēks garāžās. Arī to veiksmīgi nodzēsa. Bet drīz pēc tam pensijā spiests bija aiziet Piskunovs. Malihu paaugstināja par majoru, Ferderu par kapteini. Nodaļu paplašināja ar milicijas dežurantu Norbertu Skauronski, Valēriju

Sitņikovu un Grigoriju Kucko, kuri bija inspektori, kas tieši pakļauti Benno Ferderam.

Valmieras BUB ierīkoja tā saucamo kluso signalizāciju, lai pilsētniekus, īpaši naktī lieki neuztrauktu un izskaustu panikas rašanos. Depo dežurants ugunsgrēka pieteikšanas brīdī nospieda pogu un trauksmes signālu dzirdēja vairāku Valmieras ugunsdzēsēju mājās. Signāli bija triju veidu: vienreiz, ja ugunsgrēks bija sācies pilsētā; divreiz, ja Valmieras rajonā; trīs reiz, ja sauc palīgā citi ugunsdzēsēji.

Ļoti laba abpusēja sadarbība ilgus gadus Valmieras BUB bijusi ar Ugunsdzēsības Iekārtas rūpnīcu. Netieši brīvprātīgie ugunsdzēsēji profilakses pasākumos, dažādās konferencēs un tikšanās reizēs ar Igaunijas, Lietuvas vai Krievijas ugunsdzēsēju vadību popularizēja rūpnīcas ražojumus: ugunsdzēsības aparātus (sākumā putu, vēlāk pulvera pildījuma), citu aprīkojumu.

Padomju gados ik gadu februārī BUB rīkoja pārskata rezumējuma konferences. Delegātus izvirzīja arī uz republikāniskām konferencēm Rīgā, parasti VEF kultūras pilī, kurās bieži viesi bija no citām PSRS republikām. Tā kā Valmieras BUB bija viena no labākajām Latvijā, tad nereti tieši Valmieru piedāvāja apmeklēt un augstie viesi no Maskavas un citurienes brauca it kā uz pārbaudēm un pieredzes apmaiņu.

Ugunsdzēsības apaļās jubilejās, ik pa pieciem gadiem, tika īpaši svinētas. Tad ugunsdzēsēji rīkoja plašāku pasākumu pilsētā, gatavoja speciālas nozīmītes, apsveica veterānus un labākos darbiniekus.

Valmieras raj. BUB 110.g.

Valmieras raj. BUB 110.g.

Valmieras raj. 110.g.

Valmieras raj. BUB 110.g.

Valmieras raj. BUB 110.g.

1987.gadā BUB 120 gadu jubilejas gadā Valmieras rajonā darbojās 110 BUB pirmorganizācijas, daudzas no tām kolhozos uzņēmumos, iestādēs, kurās

iesaistījās kopskaitā 6260 biedru. Katrā iestādē ar profilaktisko darbu nodarbojās brīvprātīgo ugunsdzēsēju vienība, kolhozā brīvprātīgo ugunsdzēsēju komanda. Par šo darbu Valmieras BUB atbildēja instruktors Jānis Daiga. Valmieras Stikla Šķiedras rūpnīcā bija pašiem sava ugunsdzēsēju komanda (4 cilvēki) un ugunsdzēsības mašīna, komandieris Herberts Kreičšteins. BUB depo ēkā, kas atradās blakus Valmieras autoostai, garžā izbauktam uz ugunsgrēka vietu pastāvīgi dežūrēja viena uz GAZ -53 bāzes speciāli aprīkotā ugunsdzēsēju mašīna. Dispečers ik brīdi bija gatavs iedarbināt sirēnas zvanu. Svētkos brīvprātīgo dežūras tika nozīmētas pastiprinātā režīmā. Brīvprātīgo ugunsdzēsēju komandu un vienību rīcībā bija 30 speciālās ugunsdzēsēju mašīnas un 156 motorsūkņi. Padomju laikā laukos tika uzbūvēti ugunsdzēsības depo Rencēnos, Matīšos, Mazsalacā. BUB jubilejas pasākums 1987. gadā notika Valmieras kultūras namā. Tas iesākās ar svinīgo sēdi, kuru atklāja biedrības padomes priekšsēdētājs Jānis Gulbis. Nama foajē interesenti varēja aplūkot dažādus ugunsdzēsības aparātus - gan mežu, gan gruzdošu materiālu dzēšanai; gan ar putu, gan freona un pulvera pildījumu. Vairāki BUB un BUK biedri saņēma apbalvojumus - medaļas „Par nopelniem”, nozīmes „Latvijas PSR BUB teicamnieks”. Biedrības veterāns Jānis Matulis bija izveidojis ugunsdzēsības tematikai veltītu izstādi, kurā netrūka ne fotogrāfiju, ne dzejas, ne anekdošu. Gandrīz kā senos laikos Dikļu astoņgadīgās skolas pūtēju orķestra pavadībā pa Valmieras galveno ielu soļoja ugunsdzēsēju kolonna.

Valmieras BUB 120 gadu svētkos Valmieras kultūras namā, biedrības veterāna Jāņa Matuļa darbība: "Ugunsdzēsēja karikatūras" izstādes skats ar autoru, 1987.g. 14.nov.

Valmieras rajona BUB padomes priekšsēdētāja Jāņa Gulbjara Valmieras svētkos Valmieras kultūras namā, 1987. g. 14. nov.

Valmieras BUB 120 gadu svētku gājiens no Ugunsdzēsēju depo uz svētku norises vietu - Valmieras kultūras namu. Spēlē Dikļu jauno ugunsdzēsēju orķestris. 1987. gada 14. novembrī

Valmieras BUB 120 gadi, Ugunsdzēsēju tehnikas demonstrēšana pie Valmieras kultūras nama, 1987. gada 14. novembrī

Profesionālo ugunsdzēsēju nodaļa atradās Padomju (tagadējā Tērbatas) ielā - 15. Viņiem bija 2 specializētās mašīnas. Dispečers pie telefona dežūrēja cauru diennakti. Uz vienu cisternu bija 4 vīru, nereti tā saucamie „alimentu nemaksātāji”. Ugunsdzēsēju atalgojums bija ļoti zems. Toties brīvā laika bija pietiekami, lai varētu „piehaturēt” celtniecības darbos, jo vienu diennakti bija dežūra, trīs brīvas.

Tomēr ugunsdzēsējiem gan brīvprātīgiem, gan profesionāliem, vienmēr bija jābūt gataviem nekavējoties sniegt palīdzību. Savu profesionalitāti un fizisko izturību ik gadus viņi pārbaudīja sporta sacensībās.

Laikrakstā „Liesma” aprakstītas 1994.gada 8.augustā Valmierā notikušās valsts čempionāta zonas sacensības ugunsdzēsības lietišķajā sportā, kurās piedalījās Cēsu, Valkas, Limbažu un Valmieras ugunsdzēsēji. Sacensības notika gan UGD pagalmā - kāpšanā ar āķkāpnēm mācību torņa 4. stāvā, izbīdāmo kāpņu uzstādīšanā un kāpšanā pa tām 3.stāvā. J.Daliņa stadionā bija 100 m šķēršļu josla un sacensību būtiskākā komandu spēle - izvēršanās kaujai:

„Komanda tērpj kaujas tērpus, sēžas automobilī, kas brauc uz ūdens ņemšanas vietu, lec ārā no auto, skriešus izvelk šļūteņu līnijas, ar stobriem „šauj” mērķos, kuru mehānisms parāda, kā spēle beigusies”. Tajā gadā Valmieras UGD komanda ieguva otro vietu, aiz Cēsu ugunsdzēsējiem.

Ugunsdzēsēju komandas Latvijā bija ļoti daudz, tāpēc lietišķās spēles bija sadalītas pa grupām: 1.grupā sacentās ugunsdzēsēji ar speciālajām mašīnām; 2. grupā dalību ņēma rūpniecības uzņēmumu un iestāžu komandas; 3. grupa bija dalībniekiem ar motorsūkņiem. Sākumā sacensības notika starp rajona komandām, pēc tam uzvarētāji sacentās starprajonu sacensībās un visbeidzot republikas sacensībās.

Liela vēriba tika ierādīta jauno ugunsdzēsēju sagatavošanai un izglītošanai, ko biedrības veica kopā ar izglītības iestādēm. Ik gadus bija Jauno ugunsdzēsēju salidojumi, kurās bija teorētiskās viktorīnas un praktiskās fiziskās aktivitātes. Dikļos bija vienīgais Latvijā jauno ugunsdzēsēju pūtēju orķestris, kuru vadīja Arturs Lācis.

Zīmīgi, ka Valmieras profesionālie un brīvprātīgie ugunsdzēsēji bija tie, kas atjaunotajā Latvijā iedibināja tradīciju, svinēt ugunsdzēsības svētkus.

1990.gados savos gadskārtējos svētkos pavasarī Valmieras ugunsdzēsēju laukumā pie ugunsdzēsības depo, Tērbatas ielā 9, piesaistīja interesentu uzmanību ar ugunsdzēsības tehnikas un apbruņojuma demonstrējumiem, kā arī to darbības skaidrojumiem.

Arī lauku BUK, īpaši komandas, kas atrodas tālāk no Valmieras, bija svarīgi apbruņot ar ugunsdzēsības tehniku, jo viņi ir paši pirmie, kas dodas uz izsaukuma vietām. Daļēji šo lietu centās risināt ar zviedru un vācu ugunsdzēsēju dāvinājumiem. Tā 2000.gada jūnijā Vilpulkas BUK saņēma ugunsdzēsēju Mercedes - ūdens cisternu, kas bija jau trešā kopš kolhozu laikiem. Pirms tam iegūtās mašīnas tika tālāk atdāvinātas Jeru un Ipiķu BUK. Sava mašīna ir arī Burtņieku BUK komandai, ko kopā ar citu specializēto ekipējumu bija uzdāvinājuši vācu kolēģi.

130.gadu jubileju Valmieras BUB svinēja kopā ar profesionāliem. Notikumam par godu Valmieras rajona skolēni zīmēja un veidoja darbus, kuru vidū interesantākie bija mazsalacieša Kārļa Rokpeļņa sērkokciņu kastīšu tornis un matīšnieka Kristapa Sviķa ugunsdzēsēju mašīna. Profesionālās vienības autovadītājs Juris Šics interesentus iepazīstināja ar ugunsdzēsības tehniku un aprīkojumu: viņš izrādīja sūkņus, kompresorus, motorsūkni, dūmu sūkni, laivu, mašīnas. BUB priekšsēdētājs Staņislavs Sungaila klātesošajiem stāstīja par BUB ražojumiem ko piedāvā iedzīvotājiem - cepeškrāsnīm, krāšņu apvalkiem, plīts durtiņām, podiņiem. Ugunsdzēsēju depo pagalmā spēlēja pūtēju orķestris

„Signāls”. Pēc tam starp ugunsdzēsēju maiņām notika sacensības - BUB kausa izcīņa ugunsdzēsības lietišķajā sportā. Labākie ugunsdzēsēji tika apbalvoti ar sudraba nozīmi „BUB veterāns”, „BUB teicamnieks”, „Par nopelniem”. Zelta medaļu „Par nopelniem” saņēma arī S.Sungaila. Svētkos piedalījās viesi no Vācijas, kuri, pasniedzot apgabala ģerboni Sungailam, atgādināja, ka viņi ir draugi, kas gatavi arī turpmāk sniegt palīdzīgu roku. Novēlējumu starpā bija kāds burtniecieša teiktais: „Sarkanajai krāsai ir trīs nozīmes - tā ir uguns, mīlestības un dzīvības krāsa. Lai vairāk būtu mīlestības un dzīvības!”

Vācu kolēģi savu solījumu turēja un jau 1998. gada novembrī savas vizītes laikā humānās palīdzības ietvaros valmieriešiem uzdāvināja 1975.gadā ražotu tehniski aprīkotu automašīnu, paredzētu avārijas gadījumiem un glābšanas darbiem. Mašīnā bija strāvas ģenerators, arī pārējais aprīkojums bija ļoti jaudīgs. Tas savu aktualitāti nodemonstrēja, likvidējot avāriju sekas uz ceļiem, īpaši kokmateriālu kravu avārijās. Ar jauno aprīkojumu var pat pacelt dzelzceļa cisternas, kas varētu noderēt, ja problēmas rastos Valmierai blakus esošajā Rīgas - Sanktpēterburgas dzelzceļa posmā.

Lai paaugstinātu mašīnas tehniskās iespējas, vajadzēja uzmontēt mašīnai tepat Valmieras „Valpro Corp” ražoto pulvera un dzēšanas iekārtu, jo satiksmes negadījumos pastāv augsts aizdegšanās risks. Salīdzinot ar Krievijā ražotajām ZIL cisternām, tā bija augstāka līmeņa automašīna. VUGD solīja, ka viena no valstī iegādātajām dispersās dzēšanas iekārtām tiks uzstādīta uz šī automobiļa. Kopā ar vācu kolēģiem, apmeklējot visas Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta atrašanās vietas Valmieras rajonā - trīs pilsētās: Valmierā, Mazsalacā un Rūjienā; pagastos: Naukšēnos, Vilpulkā, Matīšos, Rencēnos un Burtniekos, tika uzstādīts kopējs mērķis ik pus gadā sakārtot vienu ugunsdzēsības depo. Vācieši solīja palīdzēt ar celtniecības materiāliem, inventāru un aprīkojumu.

Lēnām uzlabojas profesionālo ugunsdzēsēju ekipējums. Tā 2002.gadā ar Valmieras pilsētas domes atbalstu tika sagādāts viens no labākajiem tā laika aprīkojumiem darbā zem ūdens, kādēļ Valmieras ūdenslīdēju komandai bieži nācies doties palīgā uz citiem rajoniem.

2002.gada augustā no Zviedrijas sadraudzības pilsētas Solnas pašvaldības Valmieras ugunsdzēsēji saņēma modernu ugunsdzēsēju vajadzībām aprīkotu automašīnu, kam parocīga ekspluatācija ir tieši pilsētas vajadzībām. VUGD Valmieras nodaļas priekšnieka vietnieks Jānis Skrastiņš informēja, ka tagad valmieriešu rīcībā ir tāds ūdens strūklas regulētājs, ka dzēšot ugunsgrēku, piemēram, otrajā stāvā, vairs neapplūdis pirmais, kā tas bijis līdz šim.

Valmieras BUB 135 gadu svinības tika atzīmētas Vaidavas kultūras namā. Biedrības priekšsēdētājs Staņislavs Sungaila svinīgajā uzrunā minēja, ka valstī

brīvprātīgo kustība sašaurinājusies, trūkst finansējums. Tomēr Valmieras rajonā ir vēl ap 200 aktīvo biedru, 17 ekipāžas, 10 no tām darbojas aktīvi.

Rajona brīvprātīgo ugunsdzēsēju komandas ir Vaidavā, Dikļos, Bērzainē, Matišos, Burtņiekos, Rencēnos, Naukšēnos, Lodē un Vilpulkā. Tomēr arī citos pagastos būtu nepieciešamas dežūrējošas komandas, piemēram, Kocēnu un Valmieras pagastos. Lai gan komandas uzturēšana pagastam gadā izmaksā ap 2-3 tūkstošus latu, BUB priekšnieks S.Sungaila uzskata, ka vietējās vienības varētu laicīgāk reaģēt uz izsaukumiem, vietējie labāk pārzina apkārtni, ir tuvāk ugunsgrēku vietām. Lai labāki kļūtu kontakti un sadarbība starp dažādām komandām, Sungaila 2003. gadā plānoja iegādāties sakaru līdzekļus.

Tā kā Valmierā atrodas vairāki lieli rūpniecības uzņēmumi, tad 2003.gada decembrī pilsētā VUGD Valmieras brigādei tika organizētas mācības ķīmisko avāriju novēršanas gadījumiem. Mācību scenārijs tika izspēlēts firmas „Triāls” Valmieras gaļas kombināta teritorijā. Tā pamatā brigādes dalībnieki norobežoja avārijas sekas - plīsušu cauruli, pa kuru tek sašķidrināts amonjaks. Valmieriešu profesionalitāte tika augsti novērtēta. Secinājumu starpā bija arī sekojošais: diemžēl tehniskās iespējas varētu būt pilnīgākas - trūkst specializētais aprīkojums - sūkņi, rācijas, ir tikai divi specializētie kombinezoni (viena cena pārsniedz Ls 1000,00) ķīmisko avāriju gadījumiem.

2005.gada 12. un 13.augustā Valmierā J. Daliņa stadionā, kopā ar viesiem no Baltkrievijas, notika Baltijas valstu čempionāts ugunsdzēsības sportā, kurā Latvijas komanda ieguva otro vietu. Sacensību dalībnieki atzina, ka kopš 1962.gada šīs bija vislabāk organizētās sacensības. Vienlaicīgi Valmieras novadpētniecības muzejā bija apskatāma plaša izstāde „Viens par visiem, visi par vienu” kas stāstīja par ugunsdzēsības vēsturi Latvijā un rajonā. Tās atklāšanā piedalījās Ugunsdzēsības un glābšanas dienesta priekšnieks ģenerālis Aivars Straume, Valmieras brigādes komandiera pienākumu izpildītājs Egils Kaužens, Valsts Ugunsdzēsības un glābšanas dienesta preses sekretāre Solveiga Smiltene, viesi no Lietuvas un Igaunijas, kā arī Valmieras rajona BUB vadītājs Staņislavs Sungaila.

Postošākie ugunsgrēki 20. gadsimtā Valmierā

1931.g. 11. martā nodega pirmā Valmieras Latviešu biedrības izbūvētā zāle un skatuve. Tā tika atjaunotas, kaut darbi prasīja lielus finansiālos līdzekļus. Ziemeļlatvijas teātris uz neilgu laiku pārcēlās Valmierā uz Tirgotāju un Rūpnieku biedrību, kur ierīkoja pielāgotu atbilstošu skatuvi un atjauno dekorācijas. Lai saziestu līdzekļus jaunās zāles celtniecībai, - bez teātra izrādēm, vairākus koncertus sniedza biedrības koris diriģenta V. Bišera vadībā, ienākumus ziedoja

atjaunotās biedrības zāles un skatuves izdevumu segšanai. 1931.gada 20. decembrī jaunbūvētajā zālē jau notika tradicionālā Ziemassvētku eglīte. Biedrība bija iegādājusies jaunu inventāru un skatuves iekārtu, ievilkusi centrālapkuri, darbi izmaksāja Ls 20000. Savus 60. šūpuļa svētkus Latviešu biedrība sagaidīja jau jaunajā zālē.

Pēc iznīcinošās visaptverošās ugunsnelaimes, kuru Valmierai bija jāpārdzīvo 1944.gadā, pilsētu uguns nav daudz skārusi. 1950.gados Valmieras ugunsdzēsējiem bija jādodas palīgā dzēst trīs dienu postošo ugunsgrēku Vitrupes Tautas namā, kas plosījās divstāvīgajā koka ēkā.

1970. - 1980.gados liels ugunsgrēks izcēlās Valkas pilsētas centrā, netālu no baznīcas. Bija skumji kuriozi vērot no malas šādu skatu: dega koka mājas, bet armijas daļas karavīri, kas arī bija izsaukti uz ugunsgrēka vietu, meta pa logiem traukus, radioaparātus, pulksteņus, citas sadzīves lietas, apakšā krājās lūžņu kaudze - tā, izpildot pavēli no augšas, skaitījās iedzīvotāju mantas evakuācija.

Valmieras nopietnākais pēckara ugunsgrēks ugunsdzēsēju profesionalitāti un izturību pārbaudīja 1970.g. b. vai 1980.gadu sākumā, kad aizdegās bijušā Piena kombināta ēka Valmieras centrā, Ļeņina ielā netālu no pareizticīgo baznīcas. Kā inspekcijas darbinieki noskaidroja, ugunsgrēks bija sācies vēlu vakarā pēc kādas darbinieces jubilejas svinībām, Siltuma tīklu kantora telpās mājas 2. stāvā, no cigaretes izsmēķa, kas ātrumā, novācot galdu, bija iemests papīrgrozā. Tās bija divas, ugunsdzēsējiem ļoti karstas un satraukuma pilnas, bet dabā stindzinoši aukstas ziemas dienas. Šļūtenes saplīsa, izlietais ūdens sasala ledus lāstekās. Uz skārda jumta ūdeni nebija efektīvi liet, jo tas bija sakarsis līdz plus 28 - 30 grādu karstumam. Ugunsgrēks namā, kurā atradās arī pilsētas bibliotēka un Rīgas Politehniskā institūta filiāle, tika nodzēsts, par laimi apkārtējās koka mājas neaizdegās. Bet BUB priekšniekam Jānim Gulbim par šo ugunsgrēku tika izteikts rājiens un draudēja atstādināšana no amata.

Sagatavoja Valmieras daļas komandieris A.Pulle
sadarbībā ar Valmieras novadpētniecības muzeju
2016.gada marts